

KARIÉRA V KRÁLOVSTVÍ BOŽÍM

1. Na útěku před skutečností

Úplně nevidíme do hlav Ježíšových učedníků. Co si vlastně o Ježíšovi mysleli? Tři roky s ním putují, sledují jeho skutky, poslouchají jeho slova, ale jakou o něm měli vlastně představu? Když Ježíš v jednu chvíli uznal, že nastal čas, aby se jeho učedníci jasně vyjádřili, začal se ptát – Za koho mě lidé pokládají. Dostalo se mu různých odpovědí. Ale pak se zeptal docela na tělo jich samých: „*A za koho mě pokládáte vy?*“ A všichni jistě tehdy pocítili, že tady se už nelze skrývat za názory druhých. Petr tehdy za všechny vyznal: „*Ty jsi Mesiáš*“ (8,27-29). Bylo to jistě slavné vyznání. Konečně to zaznělo nahlas, čemu vlastně věří, jak Ježíše vnímají. A mohlo by se říci, tak teď už je to všechno jasné. Že tomu tak nebylo, ukazuje hned další příběh. Když **Petr** vyznal Ježíše jako Mesiáše, začal Ježíš učedníkům přibližovat, jaký úděl tohoto Mesiáše čeká, že bude mnoho trpět, že bude zavržen a zabit a po třech dech vstane. A čteme tam, že o tom mluvil otevřeně. Odhalil svou cestu ve vši její syrovosti. Ano, takto to bude. Hned poté si jej Petr bere stranou, aby ho pokáral, jakéže to vede řeči. To se přece nemůže stát. To se nesmí stát! Nebylo to Petrovi ani ostatním vůbec jasné, co to znamená, že Ježíš je Mesiáš. Ano, sice to vyznali, ale přesto se jejich představy o údělu Mesiáše patrně velice lišily od Ježíšových slov. Takhle si to nepředstavovali. A pak jim říká, že i jejich cesta bude spojena a křížem, že následovat Ježíše znamená zapřít sám sebe, vzít na sebe svůj kříž a jít za ním. To vše patrně nezapadalo do jejich představ o Mesiáši a jeho následovnicích. S příchodem Mesiáše se v běžných židovských představách spojovaly spíše vítězné a slavnostní tóny. Ale Ježíš tu najednou mluví o svém utrpení a smrti, i o kříži jeho následovníků.

Patrně právě proto, že to u nich budilo takový zmatek a nepochopení až nepřijetí, jim Ježíš tuto předpověď o svém utrpení ještě dvakrát opakuje. Ovšem zdá se, že pokaždé se stejným výsledkem. Jeho učedníci to pořád nechápou. Brání se tomu. Když jim to říká podruhé, jak učedníci reagují? Dohadují se mezi sebou, kdo z nich je největší (9,34). Dost zvláštní reakce na to, s čím se jim Ježíš svěřil – že bude vydán do rukou lidí a zabijí ho (9,31). No a potřeť? To jsme četli dnes. Možná dosud nejpodrobněji jim líčí přicházející utrpení: „*Syn člověka bude vydán velekněžím a zákoníkům; odsoudí ho na smrt a vydají pohanům, budou se mu posmívat, poplívají ho, zbičují a zabijí; a po třech dnech vstane*“ (v. 33-34). Jako by jim chtěl zdůraznit – nemylte, to není nějaká alegorie, obrazná řeč, toto vše se skutečně stane, a stane se to velmi brzo. Buďte na to připraveni. A reakce učedníků? „*Přistoupili k němu Jakub a Jan, synové Zebedeovi, a řekli mu: 'Mistře, chtěli bychom, abys nám učinil, oč tě požádáme.' Řekl jim: 'Co chcete, abych vám učinil?' Odpověděli mu: 'Dej nám, abychom měli místo jeden po tvé pravici a druhý po levici v tvé slávě'*“ (v. 35-37). Ježíš s nimi právě hovořil o svém ponížení, potupě a utrpení, ale oni hovoří o jeho slávě. Ano, dalo by se to snad chápat i tak, že Jakub a Jan jen „domysleli“ Ježíšův příběh až do konce, tedy až ke chvíli jeho oslavení. Cožpak on sám neříkal, že po svém umučení třetího dne vstane? A cožpak právě to nebude znamenat velkou slávu? A v té slávě chtějí mít podíl po Ježíšově pravici a levici. Možná. A přece se nemůžeme zbavit dojmu, že až příliš snadno, v jakési zkratce, přeskočili to, co tomu Ježíšovu oslavení bude předcházet. Příliš snadno obešli kříž, potupu a ponížení. To přece svědčí o jejich popírání skutečnosti.

Ale nesudme je příliš příkře. Cožpak se to nestává i nám? Vždyť je to docela lidské a přirozené, vyhýbat se bolesti a utrpení, ba i myšlenkám na ně. Je to jakýsi obranný mechanismus. A když je srážka s nějakou ztrátou, tragédií, utrpením nevyhnutelná, prochází člověk, jakými adaptačními fázemi, než se dokáže s realitou vyrovnat a přijmout ji. Zdá se, že i učedníci Ježíšovi nedokázali hned a plně porozumět a přijmout Ježíšovu cestu kříže, jak jim ji naznačoval. Ve všech těch třech situacích, kdy to zaznělo, vidíme, jak se tomu vnitřně brání. Petr jej od toho odrazuje – To se ti nemůže stát. Typické popření. Podruhé se učedníci raději zaobírají tématem, kdo z nich je největší. A potřetí to postihne Jakuba a Jana – nechťejí slyšet a mluvit o Ježíšově utrpení, ale o jeho slávě, a jak by se oni mohli v té jeho slávě ohrát a najít v ní přední místa. Ani v jednom případě nedokáží s Ježíšem o tom, co ho čeká, hovořit. Spíše od toho co nejrychleji utíkají k příjemnějším tématům. A ty odbočky jsou skutečně velmi křiklavé, naprosto protichůdné tomu, o čem s nimi Ježíš hovořil. Utíkají před tím, jak jen mohou.

2. Kalich a křest Kristův

Ale Ježíš se stále snaží vracet je do té reality. Proto se zeptá Jakuba a Jana: „*Nevíte, oč žádáte. Můžete pít kalich, který já piji, nebo být pokřtěni křtem, kterým já jsem křtěn?*“ (v. 38). Nevíte oč žádáte. Mluvíte o mé slávě, chcete přeskočit rovnou do toho vítězství, ale nemůžete prostě pominout, že má cesta ke slávě povede skrze kříž. A bude to i vaše cesta. Řekněte mi: Můžete pít kalich, který já piji, nebo být pokřtěni křtem, kterým já jsem křtěn? Co je tím kalichem a co je tím křtem, který Ježíš přijímá? Obojí je právě odkazem na jeho utrpení. O kalichu Ježíš mluví ještě v getsemanské modlitbě: „*Otče můj, není-li možné, aby mne tento kalich minul, a musím-li jej pít, staň se tvá vůle*“ (Mt 26,42). Ježíšův kalich, který má pít, je kalichem bolesti a ponížení, kalichem soudu Božího nad hříchem světa, který ponese na svých bedrech. A stejný smysl má i křest, kterým má být pokřtěn. „Křtem“ zde Ježíš myslí „ponoření,

vnoření se“, plnou identifikaci a přijetí údělu beránka Božího, trpícího pro spásu světa. Ježíšovi učedníci tedy patrně tak jako i ostatní jejich současníci, zatím nedokázali vidět, že údělem Božího Mesiáše, jeho kalichem a křtem, bude cesta kříže. A že to není jen nějaké nedorozumění či omyl, ale že to tak musí být. Že to je cena, za naše vykoupění.

A Jakub a Jan (jakožto i všichni ostatní) toto chtějí jaksí pominout, přeskočit a přejít rovnou do slávy. Ale Ježíš jim to nedovoluje: Můžete pít kalich, který já piji, nebo být pokřtěni křtem, kterým já jsem křtěn? Patrně to pro ně byla trochu záhadná otázka. Odpovídají (možná rozpačitě): „*Můžeme*“ (v. 39), ale vědí vůbec, čemu přitakávají? Co si v tu chvíli oni představili pod tím kalichem a křtem Kristovým? Ježíš jim na to říká: „*Kalich, který já piji, budete pít a křtem, kterým já jsem křtěn, budete pokřtěni*“ (v. 39). Ale cožpak není kalich a křest Kristův jedinečný? Neopakovatelný? Vždyť jen on mohl nést kříž pro spásu světa. To ani Jakub a Jan ani nikdo jiný nemůže. Jak tedy mohou pít jeho kalich a být pokřtěni jeho křtem? Ano, nemohou svým utrpením vykoupit svět, ale přece něco z Ježíšovy cesty okusí. Nesmí si vytvářet triumfalistické představy o slávě a vítězství, ze kterých by vymazali realitu zápasů a bolestí života a služby v tomto světě. Nemohou nějak snadno a jednoduše zběhnout z tohoto světa do Boží slávy. Naopak, Ježíš je vysílá do tohoto světa s poselstvím evangelia. A ačkoliv ponesou světu radostnou zvěst, od tohoto světa je mnohdy příliš dobrého nečeká. Podobně jako on zažijí mnohé odmítnutí, znevážení, hanbu a posměch – pro Kristovo jméno. Někteří své svědectví dokonce stvrdí mučednickou smrtí. Přesto jsou posláni na Ježíšovu cestu, aby jako on sloužili ztracenému světu poselstvím o blízkosti Božího království a síle Boží lásky. Svět je mnohdy nepřijme, ale přesto svět jejich zvěst potřebuje a potřebuje ji dodnes. Tak sem Ježíš Jana a Jakuba orientuje. Pít jeho kalich a být křtěni jeho křtem je následovat Krista doprostřed bíd tohoto světa s mocí lásky a Božího smíření, navzdory tomu, že mnozí touto zvěstí pohrnou.

3. Kariéra v království Božím

Ke svérázné žádosti Jakuba a Jana se nakonec vyjádřilo i ostatních 10 učedníků. Patřičně se na ně naštváli. Co si ti dva jenom myslí? Proč zrovna oni by měli mít nějaká privilegia. Podle znění Matouše to dokonce byla matka Jakuba a Jana, která za ně přišla k Ježíšovi orodovat. Dvakrát trapně – maminka se snaží pro své synáčky vyzískat přední místa v Ježíšově blízkosti. Nedivíme se, že ostatních deset to notně nadzdvihlo.

Ježíš ale tu vlastně nehoráznou žádost Jakuba a Jana úplně neodmítá. Ano, říká jim, že to není v jeho gesci taková místa udělovat, že to může jen Otec v nebi. Nicméně nepopírá, že místa po jeho pravici a levici jsou skutečně připravena („patří těm, jimž jsou připravena“). Kdo tam bude mocí usednout, o tom rozhoduje Bůh, ne lidé. Ale přece Ježíš ukáže cestu k tomu, jak udělat „kariéru v království Božím“. Ukazuje cestu těm, kdo se chtějí stát velkými a prvními v království Božím. Možná nás zarazí, že Ježíš nakonec na hru jeho učedníků přistupuje. Jak to, že takové otázky a myšlenky, kdo je velký a první, rovnou neodsoudil? Copak se to sluší na Ježíšovy učedníky takto se ptát? Zejména potom, co s nimi hovořil o svém utrpení a cestě kříže? Když ale čteme tu Ježíšovu odpověď, je z ní nakonec zřejmé, že myšlení učedníků úplně obrací v pravý opak. Chcete udělat kariéru v království Božím? Chcete být první či velcí? Proč ne? Ale vězte, že zde platí úplně opačná cesta, než na jakou jste zvyklí ve světě (a možná i sami u sebe): „*Víte, že ti, kdo platí u národů za první, nad nimi panují, a kdo jsou u nich velcí, utlačují je. Ne tak bude mezi vámi...*“ (v. 42-43). Všude kolem sebe vidíte, jak vypadají lidské cesty k prvenství a velikosti, k tomu, jak udělat kariéru ve světské sféře. Musíte mít ostré loky, být silnější než ti druzí a pak seč můžete se snažit tuto moc nad druhými udržet, jinak jdete z kola ven. Ale ne tak bude mezi vámi. „*Kdo se mezi vámi chce stát velkým, buď vaším služebníkem; a kdo chce být mezi vámi první, buď otrokem všech*“ (v. 43-44). Ano, chcete-li, můžeme mluvit o prvenství a velikosti. Ale kariéra v Božím království má úplně jiného ducha než kariéra v tomto světě. Kdo chce být první v Božím království, musí být ochoten mě následovat do tohoto světa, ochoten snést i hanbu a ponížení pro mé jméno, a stát se služebníkem všech. „*Vždyť ani Syn člověka nepřišel, aby si dal sloužit, ale aby sloužil a dal svůj život jako výkupné za mnohé*“ (v. 45). To je kariéra království Božího.

Otevíráme tedy dnes dobu adventní. Připomínáme si Kristův příchod. Příchod, nad nímž andělé zpívali „Sláva na výsostech Bohu“, ale také příchod, do kterého vstupovali Herodes, Kaifáš či Pilát. Připomínáme si příchod krále, který pro nás pro všechny pil kalich a byl křtěn křtem bolesti a utrpení pro naše vykoupění, pro naši záchranu. Boží láska se nespokojí pouze se sentimentem. Sestupuje až na samé dno bíd světa a ztracenosti člověka, snáší nenávisť, opovržení, odmítnutí a zavržení. Ježíš je symbolicky vypuzen ven, za brány Jeruzaléma, a umírá na kříži mezi nebem a zemí. Tak zanechala Boží láska v tomto světě svou nejhmatatelnější stopu.

Jak tedy „udělat kariéru“ v království Božím? Ježíš ukazuje cestu. Jít tam, kam šel on. Sloužit těm, kterým sloužil on. Sloužit tak jak sloužil on. A pokud by naše cesta za Kristem znamenala snést nějakou újmu, posměch nebo neporozumění nedejme se tím vykolejit ani odradit. Jít za Ježíšem a sloužit jako on nám nepřinese vždycky slávu a ocenění v očích tohoto světa, ale je to cesta do slávy Boží.